GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ-anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România și străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 73. Joi, 2 (14) Aprilie. 1887.

NOU ABONAMENTU

la

„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Aprilie 1887 st. v., s'au începutŭ unŭ nou abonamentŭ pe trilunuiulŭ Aprilie, Maiu și Iuniu, **la care învitămŭ pe toțĭ onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai foiei nóstre.**

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România și străinătate:
pe trei lunĭ **3 fl.**	pe trei lunĭ **10 francĭ**
„ șése „ 6 „	„ șése „ **20** „
„ unŭ anŭ **12** „	„ unŭ anŭ **40** „

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale**.

Abonațilorŭ de pănʼacum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fășiei sub care au primitŭ ḑiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Brașovŭ, 1 Aprilie 1887.

Amŭ vorbitŭ de nelucrarea și neinteresarea în afacerile nóstre naționale; amŭ vorbitŭ de comitetele electorale, că nu facŭ mai nimicŭ; amŭ adusŭ în ḑiarulŭ nostru plângerĭ și interpelărĭ, că în cutare locŭ nu s'au ținutŭ întrunirĭ și nu s'a făcutŭ nicĭ o pregătire. Așa de pildă a fostŭ vorba în ḑilele din urmă de Dicio-St. Mărtinŭ și acum vedemŭ cu bucuriă, că alegĕtorii românĭ de acolo se punŭ în mișcare, precum s'au pusŭ în mișcare alegĕtorii românĭ din Alba-Iulia, Deva, Baia-de-Crișŭ, Orăștiă și Reghinŭ.

Vĕḑêndŭ însĕ că ținemŭ contŭ de totŭ ce se face orĭ nu se face în ținuturile Transilvaniei mai depărtate de noi, cu dreptŭ cuvêntŭ ne-ar puté întreba unulŭ séu altulŭ, cum de tocmai ceea ce este mai aprópe de noi ne scapă din vedere, cum de nu vorbimŭ nimicŭ despre mișcarea Românilorŭ din Brașovŭ, unde se află atâțĭ ómenĭ cu carte și studiațĭ în tóte ramurile, și într'ale literaturei, și într'ale dreptului, și într'ale comerțului și într'ale industriei, totŭ inteligențĭ care de care mai „naționalŭ“, și peste totŭ ómenĭ, carĭ cu tóte perderile ce le-a suferitŭ acéstă piéță comercială, harŭ Domnului, n'au nevoiă sĕ cerșéscă nicĭ posturĭ, nicĭ grațiă dela stăpânii ḑilei!

Ne-ar puté întreba cu dreptŭ cuvêntŭ orĭ și cine, cum de nu vedemŭ, că aicĭ, înaintea ochilorŭ noștri, se lucréză, póte, mai puținŭ ca orĭ unde pe tĕrêmulŭ afacerilorŭ nóstre politice?

Dela 1884, când s'a alesŭ și aicĭ, ca și în alte părțĭ, unŭ comitetŭ centralŭ electoralŭ, afară de acéstă „mișcare“ nu s'a mai făcutŭ nimicŭ, tóte stau baltă, și ceea ce e și mai tristŭ, nicĭ acum în ajunulŭ alegerilorŭ nu se observă pe tĕrêmulŭ naționalŭ nicĭ o mișcare.

Dér pentru aceea, se mișcă cu atâtŭ mai multŭ contrarii noștri politicĭ; se sémte că mânĭ inviḑibile lucréză éră̦șĭ pe dedesuptŭ; se aude vorbindu-se una și alta, despre „puterea“ guvernului, pe care aḑĭ nimenĭ nu-lŭ mai póte rĕsturna, și despre „nebunia“ acelora, carĭ umblă cu „gărgăunĭ“ în capŭ în locŭ sĕ se'nchine și sĕ caute sĕ mai adune din sfărmiturile ce cadŭ dela masa celorŭ „puternicĭ“; în cutare birtŭ séu la cutare petrecere se aude șoptindu-se, că guvernulŭ va împărți mulțĭ banĭ în Brașovŭ la viitórele alegerĭ, căcĭ e vorba de cincĭ anĭ de deputățiă, și asta nu'i lucru puținŭ; se mai șoptesce, că chiar câțĭ-va bărbațĭ din sînulŭ „aprigilorŭ noștri naționalĭ“, ar fi și câștigațĭ pentru arangiarea unui nou „vifleimŭ“ guvernamentalŭ, căcĭ este vorba d'a se alege unŭ deputatŭ ungurŭ tiszaistŭ în unulŭ din cercurĭ.

De când ne aflăm sub părintesculŭ guvernŭ ungurescŭ, cei dela cârmă au consideratŭ țéra nóstră ardelenéscă numai și numai ca tĕrêmŭ de esploatare pentru scopurile lorŭ electorale. De acéstă esploatare n'au scăpatŭ nicĭ Românii din Brașovŭ. Anulŭ 1878 ne este încă în viuă memoriă.

Acum se pare că voescŭ éră̦șĭ sĕ'șĭ încerce norocululŭ agenții stăpânirei. Lipsurile și nĕcasurile, de carĭ sufere poporațiunea română de aicĭ, credŭ ei că le vorŭ ușura ajungerea scopurilorŭ lorŭ de a întocmi o nouă comediă electorală, prin mijloculŭ corupțiunei.

Nu scimŭ cu ce promisiunĭ vorŭ căuta de rêndulŭ acesta sĕ înduplece pe alegĕtorii noștri scheienĭ și brașovechenĭ sĕ se facă părtașĭ din „banii cei mulțĭ“ ce i-a adunatŭ guvernulŭ de pe spinarea lorŭ ca sĕ'i împartă la alegerĭ. Dér scimŭ, că până acum poporulŭ nostru de aicĭ, deși a fostŭ destulŭ de ademenitŭ și rĕu condusŭ, a rĕmasŭ cinstitŭ și nu s'a lăsatŭ a fi coruptŭ cu banĭ. Décă s'a dusŭ la „vifleimurile“ de mai nainte cu steagulŭ, s'a dusŭ căcĭ îlŭ duceau agenții spuindu-i că sĕvêrșesce o mare faptă „națională“ și că are „sĕ câștige“ una și altă.

Aḑĭ însĕ Scheienii și Brașovechenii vĕdŭ ce au câștigatŭ. Cu biserica din cetate amŭ cam isprăvit'o, cu miculŭ comerțŭ amŭ isprăvit'o de totŭ, școla de industriă ni s'a închisŭ și amŭ ajunsŭ acuma ca nicĭ sĕrbătorile Sfintelorŭ Pascĭ sĕ nu le mai putemŭ serba în tignă după vechia datină. Bieții ómenĭ în sĕrbătorĭ, în locŭ sĕ se bucure și ei de petrecerile lorŭ, trebue sĕ alerge pe la polițiă, căcĭ — veḑĭ Dómne — de dragĭ ce li suntŭ stăpânirii, i-au găsitŭ deodată pe toțĭ dușmanĭ ai statului.

Acumŭ, dreptŭ mulțămire pentru tóte aceste „bunătățĭ,“ sĕ mérgă sĕ alégă éră̦șĭ deputațĭ pentru Ungurĭ! Nu 'nțelegemŭ, cum nu se temŭ cei carĭ arŭ avé poftă éră̦șĭ sĕ se strecóre cu ademenirĭ printre acestŭ bravŭ poporŭ, că odată acesta pótă sĕ-șĭ pérḑă răbdarea și sĕ 'i huiduiască din mijloculŭ sĕu.

Dér décă credŭ că éră̦șĭ a ajunsŭ în flóre vr'unŭ gheșeftŭ electoralŭ, atuncĭ mérgă înainte, căcĭ noi nu 'i putemŭ ține cu forța în locŭ; dér sĕ scie, că 'i vomŭ urmări pasŭ cu pasŭ până în vizuniile lorŭ și la timpulŭ sĕu îi vomŭ demasca dândŭ pe față tóte uneltirile ce le sĕvêrșescŭ în serviciulŭ adversarilorŭ noștri.

Până acum însĕ avemŭ convingerea, că asemenea uneltirĭ vorŭ rĕmâné în viitorŭ zadarnice. Poporulŭ românŭ din Brașovŭ va fi acolo, unde va fâlfâi stégulŭ partidei naționale române.

Așa ne spune bunulŭ și româneseculŭ nostru simțŭ și credemŭ că vomŭ fi scutițĭ pentru totdéunea de amărâciunea de a ne vedé înșelațĭ într'însulŭ.

Nouĕ planurĭ de maghiarisare.

Inspectorulŭ scolarŭ alŭ comitatului Bistrița-Năsĕudŭ, Dr. Iuliu Havas, „neaoșŭ« maghiarŭ, trecutŭ de curêndŭ dela legea iudaică la cea creștină, șĭ-a pusŭ în gândŭ sĕ se facă „patriotŭ“ vestitŭ, prin șovinismŭ și prin pretențiunĭ ilegale față cu scólele nemaghiare. Multe asemenea pretensiunĭ ilegale și apucăturĭ șovinistice-patriotice jidano-maghiare ale numitului inspectorŭ, cu scopŭ d'a împedeca progresulŭ culturalŭ alŭ Românilorŭ și Sașilorŭ din acelŭ comitatŭ, suntŭ cunoscute cetitorilorŭ nostri.

Acum de curêndŭ a debutatŭ din nou numitulŭ inspectorŭ printr'unŭ articulŭ publicatŭ în „Kolozsvár“ Nr. 63 asupra »Cărțilorŭ de învĕțămêntŭ în limbă străină.“ In acelŭ articulŭ ḑice inspectorulŭ Havas:

„In scólele comitatului Bistrița-Năsĕudŭ se află, după datele anului trecutŭ, 40 de bibliotecĭ scolare cu 5600 volume. Intre aceste 40 suntŭ 7 scóle cu limba de instrucțiune maghiară și acestea avéu 736 opurĭ cu textŭ maghiarŭ și 55 cu textŭ nemaghiarŭ. Celelalte 33 scóle posedau 239 opurĭ maghiare și 4570 nemaghiare; la cele 33 scóle de limbă nemaghiară se vine în cifră mediă 7 opurĭ de fiecare, dér între aceste bibliotecĭ scolare au adecă numai 6 cărțĭ maghiare și décă luămŭ la unŭ locŭ și numai scólele de limbă nemaghiară cu cărțile maghiare aflătóre în aceste scóle, atuncĭ ajungemŭ la resultatulŭ, că între cele 108 scóle de limbă nemaghiară nu se vine de fiecare mai multŭ decâtŭ 2 volume de literatură nemaghiară.“

»Și aceste scóle suntŭ tóte în Ungaria. Amŭ ajunge fără îndoială la unŭ resultatŭ și mai tristŭ decâtŭ acesta, décă amŭ cerceta, câte dintre cărțile în limba maghiară tratéză lucrurĭ maghiare, câte suntŭ pline de spiritŭ maghiarŭ, orĭ provinŭ dela unŭ scriitorŭ maghiarŭ. Dér pentru acestŭ defectŭ nu se póte arunca tótă rĕspunderea asupra respectivelorŭ scóle, la acésta pórtă vina, după părerea mea, și raporturile nóstre literare.“

»Décă preoții nostri sasĭ și românĭ — putemŭ fără jenă sĕ vorbimŭ de aceștia în locŭ de institutele scolare — ar voi sĕ-șĭ procure cărțĭ, care conglăsuescŭ și cu ființa cetățenismului lorŭ ungurescŭ, noi nu suntemŭ în stare a satisface aceste trebuințe ale lorŭ, căcĭ cutezŭ a spune, că în acéstă direcțiune literatura nóstră e negligeată. Am făcutŭ sĕ mi se dea de librarii nostri însemnărĭ despre cărțĭ de soiulŭ arătatŭ și mĭ-am găsitŭ întemeiată părerea mea. Am avutŭ și unŭ casŭ interesantŭ. Cu ocasiunea inspectării unei bibliotecĭ scolare am făcutŭ observărĭ asupra experienței, că ele nu posedŭ alte producțiunĭ literare decâtŭ streine, și în urma acésta am fostŭ provocatŭ sĕ procurŭ cărțĭ germane despre materii unguresci pentru biblioteca din vorbă, din catalógele amintite am alesŭ unŭ opŭ de felulŭ doritŭ, ce și l'a procuratŭ biblioteca prin mijlocirea mea, dér am fostŭ silitŭ sĕ înlăturŭ éră̦șĭ opulŭ din causa direcțiunei lui nepatriotice.“

„Literatura patriotă de limbă nemaghiară e sĕracă, m'am adresatŭ către unulŭ din scriitorii noștri, care scrie pentru tinerime, spre a se înlătura acestŭ rĕu, respectivulŭ rĕmase — spre marea mea mirare — cu totulŭ indiferentŭ. In astfelŭ de împrejurărĭ socotescŭ, că este și o chemare a Kulturegyletului maghiarŭ ardelénŭ, pe care-lŭ aștéptă numeróse și grele probleme, sĕ 'șĭ întindă binecuvêntata sa activitate și pe acestŭ tĕrêmŭ. Și nu potŭ lăsa la o parte nicĭ aceea d'a pune la inimă fiecărui Maghiarŭ, fiă de orice rangŭ și classă, a aduce în acéstă direcțiune tóte jertfele posibile“.

„Adevĕrata și înțelépta iubire de patriă se arată în fapte și nu în cuvinte; aceea, care nu numai e gata a privi în ochii pericululului cu cutezare, ci se gândesce și la înlăturarea lui; aceea, care scie nu numai sĕ învingă, ci sĕ și supună, care pricepe nu numai sĕ atragă, ci sĕ și țină strînsŭ: ordonă jertfe. Și resultatulŭ finalŭ de aci póte fi acela, că pe cetățenii de limbă nemaghiară îi facemŭ mândri de aceea, că suntŭ copii ai acestei patrii; vomŭ fi unițĭ, în dreptŭ și în datoriă, în minte și în simțĕminte. Atuncĭ nu vorŭ gravita în afară peste granițele țĕrii, nu se vorŭ făli cu strălucirea unei coróne străine și nu vorŭ voi sĕ facĕ măestrita deosebire între noțiunile „maghiarŭ« și „ungarŭ“, ce nu se potŭ traduce în limba maghiară‘.

»Spre lămurire spunŭ, că sub »maghiarŭ« se înțelege ceea ce e maghiarŭ ca naționalitate, și sub „ungarŭ“ ceea ce e maghiarŭ ca statŭ, așa că de aci se póte făuri acelŭ pretextŭ, că naționalitățile adecă se țină de „Ungarĭ“ dér nu de Maghiarĭ“.

„In aceste câteva rêndurĭ am voitŭ sĕ atragŭ asupra cărțilorŭ de învĕțămêntŭ de limbĭ străine cu cuprinsŭ maghiarŭ atențiunea acelora, carĭ suntŭ în posițiune a puté face ceva pentru încetarea acestui rĕu‘.

Cum vedemŭ, „neaoșulŭ« maghiarŭ ar dori ca pe deoparte sĕ facemŭ „alișŭ-verișŭ‘ librarilorŭ și scriitorilorŭ ungurĭ, de altă parte prin cărțĭ unguresci, scrise unguresce orĭ românesce, sĕ ajungemŭ odată a „ne mărturisi cu mândriă ca Maghiarĭ.‘ Ei bine, sĕ nu uite d-lŭ Halas, că Românulŭ nu e Jidovŭ.

Incercare de atentatŭ contra Țarului.

Ḑiarele »Berliner Tagbltt« și „Wiener Allg. Ztg.“ au primitŭ din Petersburgŭ scirea, că Mercurĭ după améḑĭ

în săptămâna trecută era să se comită unŭ nou atentatŭ contra împăratului, care mergea dela palatulŭ de ĕrnă prin marea Morskaja spre gara Gacina. Atentatulŭ a fostŭ zădărnicitŭ prin grabnica arestare a atentatorilorŭ. Unŭ tinĕrŭ, se ḍice că studentŭ, de unŭ esteriorŭ negligeatŭ, precum şi o femeiă care-lŭ însoţea, amêndoi cu plaidurĭ (tartane) legate peste umerĭ, steteau pe treptele casei Morskaja Nr. 14, când deodată fură arestaţĭ şi duşĭ de acolo repede şi în tótă liniştea. Precum se vorbesce, s'au găsitŭ la ei ascunse sub plaidurĭ mai multe bombe esplosibile. Ca complice se desemnéză a fi o a treia personalitate care, pe când se apropia echipagiulŭ împărătescŭ, ţinea o petiţiune în susŭ. Împĕratulŭ opri echipagiulŭ şi puse pe unŭ poliţistŭ să 'i aducă petiţiunea, pe care o dete împĕrătesei. Totulŭ s'a petrecutŭ în abia ḍece minute. In oraşŭ se vorbesce, că diferiţĭ studenţĭ şi ómenĭ tinerĭ şi-arŭ fi părăsitŭ locuinţele lorŭ de până acum şi nu se scie încătrău s'au îndreptatŭ.

SCIRILE ḌILEI.

Amŭ spusŭ că cu ocasiunea desvĕlirei monumentului lui Deak, Kulturegyleturile vorŭ ţiné unŭ congresŭ. Contele Stefanŭ Karoly s'a însărcinatŭ să refereze despre *cea mai importantă cestiune* şi anume că: este óre necesarŭ să se unéscă »reuniunile culturale," *care sub diferite numirĭ urmărescŭ acelaşĭ scopŭ*, şi décă da, care ar fi cea mai bună organisaţiune? Vice-preşedintele societăţii Szechenyi va refera asupra cestiunei că: este óre necesară o organisare pentru durată a congreselorŭ, şi décă da, când şi unde să se ţină? Iosef Bano va vorbi despre mijlócele, prin care Kulturegyleturile îşĭ potŭ ajunge mai bine scopurile. La aceste svêrcolirĭ se mai adauge şi formarea unui Kulturegylet jidano-maghiarŭ în Pesta. Vr'o 400 de studenţĭ universitarĭ jidovĭ au ţinutŭ o adunare, care a luatŭ următórea resoluţiune: Ascultătorii jidovĭ ai universităţilorŭ surorĭ declară, că ei consideră imperiosŭ şi necesarŭ, ca jidovimea unguréscă să dea o dovadă strălucită despre însufleţirea lorŭ pentru cultura naţională şi de aceea pune în cursŭ în cerculŭ jidovimei unguresci o mişcare în interesulŭ întemeiării unui Kulturegylet jidovescŭ. Conferinţa a alesŭ unŭ comitetŭ de 50 membri. — Acum să te ţii la cultură jidano-maghiară! Vorbă e numai, că-şĭ vorŭ ajunge jidano-maghiarii scopulŭ: când va face plopulŭ pere şi răchita micşunele.

—x—

P. S. Sa Episcopulŭ *Popasu* a rênduitŭ pe protopresbiterulŭ Dionisiu Popovicĭ să facă serviţiulŭ divinŭ în biserica gr. or. din *Mehadia*, câtŭ timpŭ va sta Maiestatea Sa împărătésa regina la băile de acolo, după cum se ḍice sése săptĕmânĭ.

—x—

Ministrulŭ cultelorŭ şi instrucţiunei *Trefort* a dispusŭ propunerea limbei latine în şcólele reale, cu începerea anului scolarŭ 1887/8.

—x—

Se vorbesce că din partea guvernului ungurescŭ va fi candidatŭ pentru a fi alesŭ deputatŭ dietalŭ în Braşovŭ secretarulŭ de statŭ *Matlekovits*. Deocamdată aparatulŭ lucréză în mare secretŭ.

—x—

Tabla reg. din Têrgu-Mureşului a întăritŭ sentinţa adusă de tribunalulŭ din Alba-Iulia în procesulŭ criminalŭ pentru *furtulŭ dela Vulcoiu* a achitatŭ înse 7 indivizĭ, ér celorlalţĭ li s'a socotitŭ arestulŭ preventivŭ în pedépsa totală. Condamnaţii mai au de a rebonifica 1609 fl. 96 cr., 702 galbinĭ împĕrătescĭ, precum şi spesele înmormêntării nenorocitului casierŭ.

—x—

Ministrulŭ comunŭ de rĕsboiŭ a dispusŭ, că fiecare regimentŭ de cavaleriă are să convóce la unŭ alŭ doilea eserciţiu de arme, care începe la 1 Mai, 50 reserviştĭ din anii de reservă 2, 4 şi 6, pe timpŭ de 28 ḍile. Aceştĭ reserviştĭ au să facă eserciţiile la regimentele cărora aparţinŭ ei.

—x—

Tribunalulŭ din *Alba-Iulia* a condamnatŭ pe fostulŭ vice-notarŭ orăşenescŭ şi primarŭ comunalŭ Ioanŭ *Gazda* la 3 anĭ închisóre pentru defraudare. Ioanŭ Gazda a defraudatŭ în 1000 de casurĭ timbrele ce i le-au predatŭ partidele orĭ banii daţĭ în scopŭ de a se cumpĕra timbre, aşa că multe partide au fostŭ condamnate la pedépsă în banĭ ca şi cum n'ar fi datŭ timbre. La pertractarea finală au fostŭ ascultaţĭ 30 martorĭ. Gazda a făcutŭ apelŭ.

—x—

»Luminatorulŭ« e informatŭ, că d. *Aloisiu Vladŭ de Sĕlişte*, actualŭ jude la tabla r. din Peşta, ar fi hotărîtŭ să părăséscă câtŭ de curêndŭ cariera judecătorésca şi să-şĭ reîncépă activitatea politică.

—x—

Sesiunea generală a *Academiei române* s'a închisŭ. Premiile, după cum află „Românulŭ," s'au datŭ d-lorŭ T. Văcărescu, autorulŭ volumului întitulatŭ »Luptele Românilorŭ«, şi A. C. Roşca, autorulŭ a două drame »Féta dela Cozia« şi „Lăpuşneanu Vodă«. Intre membrii corespondenţĭ ai Academiei e numitŭ şi d. I. Bianu, bibliotecarulŭ Academiei şi profesorŭ. Preşedinte alŭ Academiei s'a alesŭ, în loculŭ d-lui I. Ghica, care eşi din acéstă sarcină, d. M. Kogălniceanu.

—x—

Consululŭ generalŭ românŭ din Pesta, Alexandru *Farra*, a plecatŭ împreună cu soţia d-sale la Bucurescĭ, unde va petrece sĕrbătorile Pascilorŭ.

—x—

Ministerulŭ instrucţiunii publice din *România* a începutŭ tipărirea *Statisticei învĕţământului primarŭ* pe anulŭ 1885—86, la care au lucratŭ inspectorii Mihăilescu şi Palade. Astăḍĭ scimŭ — ḍice »România Liberă" — că în ţéră suntŭ 2669 de scolĭ primare rurale (210 de băeţĭ, 203 de fete) şi 2256 mixte, dintre carĭ 2095 sunt întreţinute de Statŭ (1168 de gradulŭ I şi 927 de gradulŭ II), iar 574 suntŭ întreţinute de comune şi judeţe, dér fără gradŭ. Judeţele cele mai bogate în şcóle sunt: Ilfovulŭ (155), Doljiulŭ (150), Ialomiţa (124,) Teleormanulŭ (122), Argeşulŭ (121), Vlaşca (110) şi Gorjiulŭ (109.) Judeţele cele mai sărace suntŭ: Vasluiulŭ (48). Romanulŭ (49), Dorohoiulŭ (50), Putna (52), Fălciulŭ (55), Tulcea (58) şi Suceava (59).

—x—

Distinsulŭ chirurgŭ *Dr. Severeanu*, profesorŭ la facultatea de medicină din Bucurescĭ, a plecatŭ la Berlinŭ fiindŭ însărcinatŭ de guvernŭ şi de eforia spitalelorŭ civile a lua parte la lucrurile congresului chirurgicalŭ ce se ţină în capitala Germaniei.

—x—

In comuna rurală *Cara-Muratŭ* din Dobrogea s'a înfiinţatŭ o societate numită *„Ovidiu"* alŭ cărei scopŭ este, după cum ne spunŭ statutele, cultura poporului românŭ din ţéră din punctulŭ de vedere intelectualŭ, moralŭ, naţionalŭ şi materialŭ. Comitetulŭ societăţii se compune din d-nii: preş. Ioanŭ Bleblea, propr., agricultorŭ şi economŭ; secr. Vasile Poreanu, învĕţătorŭ, cass. Ioanŭ R. Moroénu, propr. agricultorŭ şi economŭ; bibl. Gheorghe Aiteanu, parochŭ; membrii Ioanŭ Căpăţînă, propr. şi profesionistŭ, şi Stoica Belu, propr. şi comerciantŭ. Urămŭ deplinŭ succesŭ tinerei societăţĭ!

—x—

Marii proprietarĭ polonĭ din Prusia (Posen) au luatŭ o mĕsură, care face multă onóre patriotismului lor. Ei au hotărîtŭ să îşĭ împartă jumĕtate din moşii în micĭ parcele şi să le vêndă în rate ţĕranilorŭ polonĭ. Prin acestŭ mijlocŭ scapă pe de-o parte de vênḍarea la licitaţiă moşiile propietarilorŭ ruinaţĭ, pe carĭ — după o lege — espresă — guvernulŭ germanŭ e decisŭ să le cumpere spre a le colonisa cu Nemţĭ pe de alta întăreseŭ elementulŭ polonŭ. „Nord. Allg. Ztg." e fórte înverşunată în contra acestorŭ doveḍĭ de patriotismŭ ale proprietarilorŭ polonĭ.

—x—

Cetimŭ în ‚Le Temps« din *Parisŭ*: »Artiştii şi amatorii nu vorŭ uita esposiţia pe care a făcut'o într'o prăvăliă de pe Bulevardulŭ Italienelorŭ pictorulŭ românŭ *Grigorescu*. Acestŭ artistŭ tratéză cu aceeaşĭ înlesnire şi cu acelaşĭ talentŭ subiectele cele mai opuse, peisagele şi scenele interióre, casele şi florile. şi mai alesŭ figura, în care exceleazŭ. Să adăugămŭ că dênsulŭ s'a formatŭ în Francia şi cu deosebire la Fontainebleau, unde, după esemplulŭ peisagiştilorŭ clasicĭ, a găsitŭ subiectulŭ studiilorŭ sale celorŭ mai frumóse. Intorsŭ în patriă, elŭ s'a silitŭ să reproducă peisagele ei, ceea ce nu l'a împedecatŭ înse d'a reveni de mai multe orĭ la noi şi d'a face nouĕ studii. Personalităţĭ cu acea a lui Grigorescu suntŭ făcute pentru a continua şi a desvolta simpatiile nestrămutate, carĭ unescŭ pe tînĕra Româniă cu bĕtrâna Franciă‘.

Ceva despre Românii din S.-Dobêca.

Deşiu, Martie 1887.

Stimate d-le Redactorŭ! Timpulŭ se póte asĕmĕna cu lupulŭ, care-şĭ schimbă pĕrulŭ, dér năravulŭ nu. Degetulŭ celŭ destructivŭ alŭ timpului a ştersŭ cu sute de anĭ înainte de asta de pe scena lumii cetăţĭ şi ginţĭ înfloritóre, totŭ elŭ este şi astăḍĭ, care pe unii îi înalţă, pe alţii îi face să decadă, să apună şi în fine să péră, numai mijlócele şi lĭ-a schimbatŭ. Arma cu care timpulŭ atuncĭ înălţa şi umilea popórele a fostŭ ferulŭ, astăḍĭ este alta, nu mai puţinŭ domnitóre.

Ceea ce înalţă astăḍĭ naţiunile nu mai e ferulŭ din vechime, ci *naţionalismulŭ combinatŭ cu sciinţa, cultura şi educaţiunea.*

Să vedemŭ întru câtŭ noi Românii din Solnocŭ-Dobêca posedemŭ aceste tesaure scumpe, cum scimŭ să nile câştigămŭ şi păstrămŭ prin propriele nóstre puterĭ. Să începemŭ cu inteligenţa, adecă cu Românii ce sciu carte şi cu faptele lorŭ. Să ţine în Deşiu — capitala unui municipiu apróре purŭ românŭ — o adunare comitatensă. Străinii umplu sala de adunare, ér causa nóstră nu-o representă nimenea, orĭ în casulŭ celŭ mai bunŭ este apĕrată prin o voce, multŭ două, căcĭ pionerii noştri tocmai atuncĭ 'şĭ află drumurĭ orĭ alte afacerĭ şi astfelŭ în faţa adversarilorŭ rĕmânemŭ pe josŭ ca puii cei golaşei, ce n'au aripĭ. Are înse o comunitate română bisericéscă procesŭ pentru apĕrarea causei sale, cine-i advocatulŭ partidei contrarie, cine o învéţă apucăturile felurite şi ţine în şahŭ causa nóstră?... Unŭ advocatŭ românŭ, ér noi... noi suntemŭ apĕraţĭ de unŭ Ungurŭ. — Aşa stămŭ cu naţionalismulŭ în Solnocŭ-Dobêca.

Alte fapte séu notorietăţĭ ne vorŭ arĕta cum stămŭ cu sciinţa şi cultura séu educaţiunea. Aşĭ vorbi aicĭ de

---

FOILETONU.

Tesaurulŭ dela Petrósa.

(Urmare.)

Ĕtă de ce am cutezatŭ a ḍice dela începutŭ, că dându-vĕ sémă de lucrarea, care dela unŭ timpŭ încóce a devenitŭ la mine gândulŭ şi munca de tótă ḍiua, şi espunêndŭ dinaintea d-v. însemnătatea ce a dobênditŭ pentru mine, îmĭ pare că vĕ vorbescŭ ca şi *pro domo mea.*

De cumva m'ar cerceta cineva de apróре şi m'ar intreba décă merită tesaurulŭ dela Petrósa atâta lucrare, atâta stăruinţă, atâta cheltuială, eu i aşĭ rĕspunde într'astfelŭ:

la aminte: să afli în ţéră la tine bogatele rămăşiţe ale unei arte, care, prin forma ei originală, prin unele caractere cu totulŭ speciale, prin procedărĭ technice nouĕ, se distinge de artele ce au produsŭ mai tóte monumentele din alte ţĕrĭ; să recunoscĭ prin studiu şi comparaţiunĭ, în rĕmăşiţele acelei arte locale, epoca ca şi precisă a fabricanţilorŭ; să constaţĭ că, la unŭ momentŭ datŭ, ţéra ta a produsŭ lucrărĭ de arte décă nu de o perfecţiune clasică, dér de nesĕmuită bogăţiă; — óre nu suntŭ acestea resultate destulŭ de covĕrşitóre spre a umplea de mulţămire şi de zelŭ pe unŭ scrutatorŭ alŭ vechelorŭ nóstre datine pămêntescĭ?

Dér, d-lorŭ, îndată ce am întrevĕḍutŭ posibilitatea de a atinge unŭ ţelŭ aşa de ademenitorŭ, m'am pusŭ cu îndoită ardóre la lucru; mĭ-am propusŭ a da cărţii mele asupra *Tesaurului dela Petrósa* caracterulŭ unei opere temeinice, în care origina, natura şi chiar istoriculŭ, pre câtŭ se va puté, Tesaurului, să fiă lămurite prin istoria şi analisa mai tuturorŭ lucrărilorŭ de aurăriă şi de argintăriă artistică despre care nĭ-a rĕmasŭ vorbire în autorii cei vechĭ, séu imagine pe monumentele antice, séu chiar şi esemplare încă aḍi esistente.

Astfelŭ, după ce am consacratŭ unŭ capitolŭ povestirei amĕnunţite a faptelorŭ ce au însoţitŭ şi au urmatŭ descoperirea obiectelorŭ dela Petrósa; după ce am înşiratŭ felurite întêmplărĭ mai multŭ séu mai puţinŭ nenorocite prin care acele obiecte au trecutŭ până la restaurarea, destulŭ de nemerită, ce li s'a făcutŭ în anulŭ trecutŭ; după ce, ḍicŭ, am spusŭ acolo pe largŭ cele ce am resumatŭ acum în câteva cuvinte spre amintirea d-v; apoi, am luatŭ d'a rêndulŭ fie-care din bucăţile rĕmase în fiinţă şi, cu multă răbdare, — dér nu fără de plăcere pentru mine şi, sperŭ celŭ puţinŭ, asemenea pentru cititorĭ, — am întrebatŭ pe scriitorii anticĭ şi chiar pe poeţii şi cronicarii mediului evŭ, ce potŭ ei să spună despre obiectele de acelaşĭ felŭ întrebuinţate séu păstrate pe timpulŭ lorŭ; am cercetatŭ ce anume vase şi giuvaere de aceeaşĭ natură se mai vĕdŭ reproduse pe monumente antice de sculptură şi pictură; am alăturatŭ descrierea şi forma aurăriilorŭ din muséulŭ nostru cu ale altorŭ aurării şi argintării antice de prin museele străine; am studiatŭ cu deamĕnuntulŭ, în decursulŭ secolilorŭ şi în întinsulŭ ţĕrilorŭ din vechime, tóte motivele ornamentale, carĭ împodobescŭ şi caracteriséză bucăţile aflate şi păstrate la noi; şi, astfelŭ, din acestŭ studiu variatŭ şi completŭ, — întru care nu mĕ oprescŭ a ḍice, că n'am cruţatŭ ostenéla şi n'am ocolitŭ nicĭ o dificultate, — am cercatŭ să reconstituescŭ, pe têrêmulŭ archeologicŭ alŭ ţĕrei nóstre, ca şi o istoriă a artelorŭ ei din vechime, coprinsă şi înlănţuită într'unŭ conspectŭ generalŭ alŭ industrielorŭ aurărescĭ şi argintărescĭ, d'alungulŭ întregei antichităţĭ europene şi asiatice.

Acéstă programă largă a lucrării mele m'a şi determinatŭ a'i lăţi titlulŭ. Spre a'lŭ face să corĕspundă cu conţinutulŭ cărţei l'am libelatŭ într'astfelŭ: *Tesaurulŭ dela Petrósa. Istoriculŭ şi descrierea lui. — Studie asupra aurăriilorŭ şi argintăriilorŭ antice.*

Aceste studie, de altmintrelea, erau pentru mine cu atâtŭ mai ademenitóre, cu câtŭ mĕ simţeam păşindŭ într'ênsele pe unŭ têrêmŭ fórte puţinŭ esploratŭ. Imĭ plăcea, decĭ, cu deosebire de a aduce în vederea erudiţiunei europene unŭ elementŭ de archeologiă generală apróре nou séu — în orĭ-ce casŭ — nu încă coordonatŭ, pe când totdeodată îi puneam sub ochĭ unŭ nestimatŭ tesaurŭ alŭ ţĕrei şi alŭ Museului nostru.

In giurulŭ unui măiugŭ de aurŭ şi de petre scumpe cum este tesaurul nostru, m'am silit tot mereu să aduc, spre a'lŭ propti mai tare şi mai temeinicŭ, spre a'lŭ face să rĕsară mai luminosŭ, sute şi mii de petróie şi de petricele, adunate din istoria artelorŭ antice; pe acestea le aşternŭ şi le aşeḍŭ astfelŭ încâtŭ tóte împreună să formeze unŭ monumentŭ consacratŭ artei industriale a aurăriilorŭ din vechime, monumentŭ care va purta pe creştetulŭ séu acea nepreţuită podóbă, ale cărei rĕmăşiţe strălucescŭ aḍi în colecţiunea nóstră de antichităţĭ naţionale.

Mĭ-e témă, domnilorŭ, să nu vĕ obosescŭ aducêndu-vĕ la cunoscinţă măcarŭ şi câteva fapte din nenu-

casine şi bibliotecĭ române, — dér când aflu ce paşĭ repeḑĭ face străinii în acéstă direcţiune, rĕdicându'şĭ într'unŭ centru teatru în altulŭ casină etc. la carĭ incurgŭ şi banĭ românescĭ în sume — relative prea marĭ, — şi când vĕḑŭ, că décă la noi e vorba sĕ se facă aşa ceva, pro punĕtorii şi începĕtorii suntŭ timbraţĭ de »ómenĭ pripiţĭ“ ómenĭ, carĭ voiescŭ sĕ impună, ba póte şi „fanaticĭ“, contra cărora se pornescŭ totŭ feliulŭ de şopte, denunciărĭ, mi se rupe firulŭ ideilorŭ şi nu găsescŭ cuvinte spre a caracterisa acestŭ curentŭ afurisitŭ pornitŭ între fraţĭ.

Sciinţa şi cultura, susţinŭ unii, se condiţionéză una pe alta. La alte naţiunĭ se póte că stă aşa lucrulŭ, dér la noi esperinţa de tóte ḑilele o négă acésta; casulŭ primŭ ce-lŭ voiu aduce pentru ilustrarea acestei afirmărĭ e dreptŭ că-i escepţionalŭ şi unicŭ în felulŭ sĕu, dér cele următóre suntŭ aprópe generalisate.

In comunitatea B. móre contele B. K. Ceremoniă şi pompă mare funebră. Se adună elita cetăţenilorŭ din Cluşiu, Gherla, Deşiu şi de airea în vestminte sĕrbătorescĭ, preoţĭ în reverende ş. a. In mijloculŭ acestei elite deodată se arată şi o figură cu-o părăriă rea de paie de 15 cr. unŭ căputŭ lungŭ rĕnţurosŭ, nisce încălţăminte rupte. Figura şódă atrage atenţiunea publică asupra sa şi cu dênsa ·blamulŭ unei întregĭ tagme stimate în tótă privinţa. Mulţimea heterogenă ḑicea: »Ez paraszt oláh pap«, deşi respectivulŭ a trecutŭ prin 16 şcóle, prin 16 anĭ de învĕţătură. Acestŭ popă sdrenţurosŭ dispune de mijlóce însemnate şi ar puté trăi ca unŭ domnŭ, dér sgârcenia îlŭ omóră.

In altă comunitate din unŭ incidentŭ séu altulŭ se întêmplă o convenire socială. Preotulŭ X din parochia fruntaşă Y înegresce pe poporenii sĕi cu tótă puterea oratoriei sale, pentru că nu d-sa ci intenţiunile nepricepute ale d-sale au fostŭ combătute de dênşii. Aceştia până la o a doua şi mai bună informaţiune a vecinilorŭ rĕmânŭ isolaţĭ şi discreditaţĭ şi cu dênşii fără sprijinŭ şi zădarnicită póte vr'o causă culturală română

In satulŭ F. după îndeplinirea cultului divinŭ din partea preotului N. N. cu sciinţă şi facultăţĭ oratorice rare, în locŭ sĕ se dea poporului nisce învĕţăturĭ e o-nomice, se face la uşa s. Bisericĭ prin mânile servului dela altarŭ împărţirea — neiertată şi necuviinciósă la acelŭ locŭ — de citaţiunĭ cătră Românĭ dela Jidanulŭ din satŭ, ca sĕ-şĭ plătéscă nevoile.

Cultura e sinonimă cu educaţiunea. Buna educaţiune este basa tuturorŭ simţĕmintelorŭ nobile şi a faptelorŭ mărețe ale unei naţiunĭ. Ca sĕ ne putemŭ lămuri şi asupra stărei educaţiunii, credŭ că trebue sĕ mergem la isvorulŭ ei, la şcólă. A vorbi în detailŭ despre tóte şcólele din acestŭ municipiu nu-mĭ permite spaţiulŭ. Vomŭ lua dreptŭ aceea de modelŭ unŭ tractŭ unde — după datele oficióse ce le avemŭ la mână — s'a lucratŭ mai multŭ din partea protopopului tractualŭ pentru înflorirea şcólelorŭ române confesionale. Dela starea şcólelorŭ din acestŭ tractŭ va puté iubitulŭ cetitorŭ de-o parte a conchide la starea şcólelorŭ din celelalte tracte, ér de altă parte a se convinge, câtŭ de multŭ atârnă sórtea unei şcóle singurŭ şi numai dela preotŭ, ca directorŭ şi dela învĕţătorulŭ localŭ. Fiindŭ-că starea şcólelorŭ şi sporulŭ tăcutŭ în ele sĕ póte cunósce mai bine cu ocasiunea esamenelorŭ de véră şi fiindŭ-că astfelŭ de esamene în anulŭ acesta încă n'au putută sĕ se ţină, vomŭ arăta resultatulŭ obţinutŭ în şcólele confesionale române din tractulŭ Betleanului cu ocasiunea esamenelorŭ de véră din anulŭ espiratŭ 1886.

Vomŭ lua de basă raportulŭ făcutŭ de învĕţătorulŭ Sim. Moldovanŭ la mandatulŭ p. t. v.-protopopŭ tractualŭ, energiculŭ M. Făgărăşanu:

In 30 Maiu n. s'a ţinutŭ esamenŭ în Betleanŭ. Resultatulŭ îmbucurătorŭ s'a publicatŭ în acestŭ stimatŭ ḑiarŭ.

In 31 Maiu s'a ţinutŭ esamenŭ în Şieu-Odorheiu dimin. Din 42 copii obligaţĭ erau presenţĭ numai 8 băieţĭ şi 24 fetiţe. In tótă şcóla erau numai 4 abecedare. La scrisorile de probă cuvintele »esamenŭ«, „semestru« erau scrise cu litere marĭ de totŭ necorectŭ. Poporulŭ aicĭ în genere materialicesce stă bine. — In acea ḑi după améḑĭ esamenŭ în Agrişiulŭ de josŭ. Din 14 copii obligaţĭ, presenţĭ erau 6 băieţĭ şi 7 fete. S'a esaminatŭ din rugăciunĭ, puţin cetitŭ şi scrisŭ. Alta nimicŭ. — Totŭ atuncĭ în Agrişiulŭ de susŭ, unde din 10 obligaţĭ au fostŭ presenţĭ 5 băieţĭ şi o copiliţă. S'a esaminatŭ puţinŭ din religiune, cetitŭ, calculatŭ şi din lim. maghiară.

In 1 Iuniu n. esamenŭ în Figa. Din 34 obligaţĭ au fostŭ presenţĭ 13 prunci şi 11 copile. Esaminare din: religiune, cetitŭ, scrisŭ, calculare şi din l. maghiară. Din alte obiecte nu. Pruncii s'au premiatŭ aicĭ.

(Va urma)

Primimŭ dela d. adv. Zehanŭ din Dicio-St.-Mărtinŭ următorulŭ rĕspunsŭ la interpelarea ce i-a adresat'o preotulŭ M. Dascalu:

Domnului *Mironŭ Dascalu*
în
Cetatea de baltă.

Vĕḑêndŭ din Nr. 69 alŭ „Gazetei Transilvaniei“ nerăbdătórea d-vóstrĕ dorinţă, ca sĕ convocŭ o conferinţă electorală şi la timpulŭ sĕu sĕ o insinuezŭ la autorităţile politice competente, mĕ grăbescŭ a vĕ rĕspunde, că de presentŭ chiar cu afacerile acelea mĕ ocupŭ şi că conferinţa dorită se va ţinĕ în 27 Aprilie.

Incunosciinţându-vĕ déră despre împlinirea câtŭ mai în grabă a dorinţei d-vóstrĕ, de o parte vĕ rogŭ sĕ binevoiţĭ până atuncĭ a fi cu paciinţă, de altă parte vĕ mulţămescŭ pentru consiliulŭ datŭ, ca sĕ insinuezŭ conferinţa ce se va ţiné, — fără acestŭ sfatŭ fórte rĕu se întêmpla.

Esprimându-mĭ déră mulţămirea, vĕ atragŭ preţuita atenţiune asupra împrejurărei, că în 11 Aprilie 1883 mi s'a denegatŭ fără motivŭ ţinerea conferinţei*). Totodată vĕ facŭ cunoscutŭ, că până aḑĭ nu s'a ţinutŭ nicĭ o conferinţă; aşa déră eu nu m'am întârḑiatŭ cu convocarea. Am rĕmasŭ alŭ D-Vóstrĕ deobligatŭ.

D.-St.-Mărtinŭ, 10 Aprilie 1887.

Vasilie Zehanŭ.

*) Amŭ dori sĕ ne împărtăşéscă d. Zehanŭ, ce paşĭ s'au întreprinsŭ şi ce satisfacţiune s'a cerutŭ pentru acestŭ actŭ de volniciă? — Red.

Ultime sciri.

Viena, 31 Martie. — Împĕratulŭ **Francisc Iosifŭ** a trimisŭ generalului **Kaulbars** portretulŭ sĕu cu o dedicaţiă, în semnŭ de bunăvoinţa sa imperială şi ca o amintire a şederii generalului la Viena.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 13 Aprilie. — Fabrica de unsóre de carĕ şi de producte rĕşinóse din Pesta nouă a arsŭ erĭ după améḑĭ. Paguba e considerabilă.

PARISŬ, 13 Aprilie. — Cercurile rusescĭ desmintŭ formalŭ sgomotulŭ despre celŭ mai nou atentatŭ contra Ţarului.

BUCURESCĬ, 13 Aprilie.—Ministrulŭ Brătianu a declaratŭ că, câtŭ timpŭ va conduce dênsulŭ guvernulŭ, nu se vorŭ crea dărĭ nouĕ. Senatulŭ a votatŭ proiectele comerciale,

AGRAMŬ, 13 Aprilie. — Erĭ a fostŭ în tabĕra de barace de aci unŭ mare escesŭ militarŭ. Oficerulŭ de inspecţiune puse de se sună alarma, patrula cu tóte astea întêmpină resistenţă faptică. Unŭ soldatŭ a fostŭ omorîtŭ, câţĭva răniţĭ. Liniştea a fostŭ restabilită în curêndŭ.

Convocare.

Alegĕtorii românĭ din cercurile electorale *Dicio-St.-Mărtinŭ şi Balauşerĭ* a comitatului Tĕrnavei micĭ se convócă prin acésta la o conferinţă, care se va ţiné în *D.-S.-Mărtinŭ* la 27 Aprilie a. c. st. n. la 10 óre a. m. cu următorulŭ programŭ:

1) Constituirea comitetului clubului.

2) Revisiunea listei alegĕtorilorŭ românĭ verificaţĭ în aceste 2 cercurĭ electorale.

3) Alegerea bărbaţilorŭ de încredere pentru fiecare comună, unde se află alegĕtorĭ românĭ.

4) Alegerea a 4 delegaţĭ la conferinţa generală ce se va ţiné în Sibiiu.

5) Eventuale propunerĭ.

Dicio-Sân-Mărtinŭ, în 11 Aprilie 1887.

Vasilie Zehan, preşedintele clubului. *Iacobŭ P. Macaveiu*, secretarulŭ clubului.

DIVERSE.

Unŭ geniu financiarŭ din sexulŭ frumosŭ. — Ceea ce cele mai marĭ capacităţĭ, cu tóte studiele lorŭ, n'au putută deslega, adecă cestiunea arḑĕtóre d'a înlătura calamităţile financiare, care bântue tóte statele Europei, a descoperitŭ o fată jună şi frumósă. Aşadér suntemŭ în dreptŭ a spera că în scurtŭ timpŭ vorŭ dispărĕ deficitele bugetelorŭ, celŭ puţinŭ deocamdată, ale Austro-Ungariei. Domnişóra Ana N., fiica unui comerciantŭ domiciliatŭ în Landstrasse, a adresatŭ în luna trecută principelui de corónă archiducelui Rudolf o petiţiune rugându-lŭ a-i acorda o audienţă particulară spre a'i face o comunicaţiune de cea mai mare însemnătate. După ce se luaseră obicĭnuitele informaţiunĭ despre conduita şi relaţiunile ḑisei domnişóre, archiducele îi acordă ceruta audienţa. Aflându-se în presenţa principelui de corónă, domnişóra Ana îi ḑicea că după multă gândire îi venise o idee, care aplicându-se va asigura fiscului unŭ venitŭ anualŭ şi perpetualŭ de mai multe milióne. După ce domnişóra Ana desvoltă amĕnuntele planului sĕu şi mijlócele de esecutare, principele de corónă îi făgădui că va lua în consideraţiune descoperirea şi că până atuncĭ va păstra secretulŭ comunicaţiunei ce-i făcuse. Câte-va ḑile după audienţă, domnişóra Ana primi dela cancelaria archiducelui o scrisóre, în care o sfătuesce a se adresa cu deplină încredere cătră guvernulŭ Maiestăţei Sale, care fără îndoiélă va respecta dreptulŭ ei de prioritate a ideei sale. Aflămŭ că domnişóra Ana a cerutŭ acum dela împĕratulŭ o audienţă particulară. In scurtŭ timpŭ se va constata, décă fata, care dispune de milióne, este o mare capacitate financiară, séu o sĕrmană smintită.

Conservarea carnei próspete. — In Viena s'a inventatŭ unŭ procedeu pentru conservarea carnei próspete fără a întrebuinţa ghiaţă. Prin acestŭ mijlocŭ s'ar puté conserva: Carnea de vacă 14 ḑile, cea de porcŭ 8 ḑile şi cea de viţelŭ 6 ḑile. Procedeulŭ este următorulŭ: Se arde în interiorulŭ unorŭ cutii unŭ felŭ de luminărĭ speciale, la fiăcare douĕ ḑile şi în timpŭ de 10 minute; înainte de a aprinde luminarea se astupă cutia cu carnea atârnată înăuntru şi apoi se arde luminarea 10 minute, după aceea se destupă cutia, lăsându-se carnea la aerŭ. Acestŭ procedeu costă de 8 la 10 orĭ mai puţinŭ decâtŭ procedeulŭ prin ghiaţă.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

---

mĕratele constatărĭ interesante ce am avutŭ norocululŭ a face în cursulŭ lungelorŭ mele cercetărĭ. Numai atuncĭ însĕ aţĭ puté sĕ preţuiţĭ câtŭ de bogată este, pe nesciute, chiarŭ şi istoria archeologică a României.

V'aşĭ vorbi, bunăóră, de minunatele vase ce s'au descoperitŭ pe la 1808, într'unŭ mormêntŭ de pe malulŭ Prutului, la Conţescĭ în ţinutulŭ Dorohoi, şi carĭ aḑĭ se află păstrate în museulŭ Ermitagiului imperialŭ din St. Petersburgŭ. V'aşĭ arăta pentru prima óră reprodusă în desenŭ şi scrupulosŭ descrisă în foile tipărite ce stau aci dinaintea mea, o tavă rotundă de argintŭ, gĕsită totŭ acolo şi mare tocmai câtŭ sinia nóstră de aurŭ dela Petrósa. Dér aceea este împodobită pe marginĭ cu scene de vĕnătóre, precum este şi frisa celui mai frumosŭ din sacrofagiele de pétră din museulŭ nostru naţionalŭ.

V'aşĭ mai dovedi cum verige séu alcale de aurŭ, ca cele din comóra dela Petrósa, se dăruiau de împĕraţii bizantinĭ Goţilorŭ Grutungĭ din părţile nóstre. Acésta ni-o spune cronicarulŭ grecŭ Zosimŭ. Elŭ ne povestesce că împĕratulŭ Teodosie celŭ mare, după ce cufundă în apă unŭ numĕrŭ însemnatŭ din micele luntri în care Goţii veneau nóptea decindea, ca sĕ-i atace flota de pe malulŭ stângŭ alŭ Dunărei, iertă pe barbarii ce mai rĕmăseseră cu viéţă, le dete locurĭ ca sĕ se aşeḑe în Scitia-mică séu Dobrogea nóstră, pe lângă cetatea Tomis séu Constanţa, şi îi dărui chiar pe toţĭ cu brăţarĭ de aurŭ. Dér marinimia împĕratului nu schimbă firea neastâmpărată a Goţilorŭ. In cetate comanda Gerontios, unŭ căpitanŭ grecŭ forte inimosŭ, îndrăsneţŭ şi nu pré multŭ răbdătorŭ. Barbarii îlŭ ameninţau, îlŭ necăjeau şi-lŭ zădăreau totŭ mereu. Intr'o ḑi'ŭ dete năva'ă întrênşii, îi rĕsbi, îi prinse robĭ şi le luă tóte darurile împĕrătescĭ. Însĕ la Constantinopole, zavistia curtezanilorŭ aruncă vina asupra lui Gerontios; îlŭ acusară că a jefuitŭ pe colonii autocratorului. Ca sĕ scape de grea osândă, bietulŭ vitézŭ căpitanŭ fù silitŭ sĕ mituiéscă pe eunucii curţii cu verigele de aurŭ împĕrătescĭ, luate cu vitejiă dela Goţĭ.

Pentru fiă-care din obiectele dela Petrósa aşĭ puté sĕ vĕ aducŭ sumă de doveḑĭ despre rolulŭ însemnatŭ ce au jucatŭ asemenea obiecte preţióse în istoria popórelorŭ antice, şi mai alesŭ în aceea a barbarilorŭ carĭ, în primii secolĭ ai creştinismului, s'au prefiratŭ şi s'au strămutatŭ din Rusia meridională în România, de aci în Tracia, în Panonia, în Noricŭ, în Vindelicia şi 'n Reţia, apoi în Italia, în Galia, în insulele Britanice, în Spania şi pe cóstele africane, totŭ atâtŭ câtŭ şi în inima Germaniei şi în peninsulele Scandinave.

Pretutindenĭ unde ordiele lorŭ călĕtóre colindau pustiindŭ, pretutindenĭ ele sĕmĕnau în urma le prin morminte şi prin ascunḑĕtorĭ, rĕmăşiţe din aceea artă originală, învĕţată şi practicată de ei mai întâiŭ pe malurile Mării Negre şi ale Dunării, în Scitia şi în Dacia.

Aceştĭ barbarĭ duceau astfelŭ cu sine iubirea şi trufia scumpelorŭ podóbe de trupŭ şi lucsulŭ vaselorŭ de óspeţĭ. Aurulŭ argintulŭ şi pietrile scumpe erau pentru dênşii ceia ce marmurele sculptate şi tabelele de lemnŭ zugrăvite, vasele turnate în bronzŭ şi graţiósele olării şi statuele de lutŭ fusese odinióră pentru Elenĭ şi Romanĭ. Pentru barbarĭ, negreşitŭ, erau egalĭ cu Fidias şi cu Apele, argintarii nomaḑĭ, carĭ au făuritŭ, după gusturile lorŭ, tavele şi ibricele, şi căldăruşele şi colanele, brăţările şi paftalile (fibulele) dela Petrósa, în fine totŭ greulŭ avutŭ alŭ *closcii nóstre cu puii de aurŭ.*

Decĭ nu va fi, cred, o pagină stérpă a analelorŭ ţĕrĭĭ aceea în care se vorŭ însćrie totĭ noţiunile de industriă artistică, de limbistică, de mitologiă, ba şi chiar de istoria politică şi de usurĭ sociale, care reiesŭ din studiulŭ minuţiosŭ şi adâncitŭ ce mĕ ocupă. Şi décă, lucrândŭ încă vr'o doĭ trei anĭ la publicarea lui, în urma a douĕḑecĭ şi mai bine de anĭ de pregătire — voiu cuprinde acestŭ studiu, precum am gândŭ şi dorinţă, în trei marĭ volume, din care primulŭ numai este acum abia pe sfîrşitŭ, sperŭ că într'ênsele nu se vorŭ găsi superfluităţĭ. Chiar şi décă la prima ivélă unele desvoltărĭ s'ar părea a fi adause prisosítore, cititorulŭ curêndŭ va vedea că şi chiarŭ acele tindŭ în tot-d'auna, în mod mai multŭ séu mai puţinŭ directŭ, la consemnarea, la elucidarea şi la dovedirea unui faptŭ, câtuşĭ de micŭ, atingĕtorŭ de antichităţile, de vechia istoriă, de usurile şi chiarŭ de limba patriei nóstre. Acésta a fostŭ şi este purure a mea tendinţă, a mea preocupare.

Chiar de aceea, domnilorŭ colegĭ; atuncĭ, când mĭ am propusŭ a da o aşa întinsă desvoltare lucrării mele arheologice, mĭ-am ḑis totŭ de o dată că, spre a face dintr'ênsa o operă cu îndoitŭ folosŭ pentru ţĕra nóstră, cată sĕ punŭ frêu, într'ênsa, graiului nostru românescŭ, pe care îmĭ este aşa dulce alŭ scrie; cată sĕ îmĭ îmbracŭ cartea cu haină streină; cată sĕ înţelescŭ cu portŭ séu nemţescŭ, séu englesŭ, séu francesŭ, tóte acele imaginĭ vii ale archaicelorŭ nóstre datine, pe care mĕ încercŭ a le construi şi a le întrupa prin studie.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 12 Aprilie st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	101 90
Rentă de hârtiă 5%	88 25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 75
Bonurĭ rurale ungare	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale transilvane	104 75
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	122.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124.50
Renta de hârtiă austriacă	81.—
Renta de arg. austr.	81.95
Renta de aurŭ austr.	113 90
Losurile din 1860	133.75
Acţiunile băncei austro-ungare	877.—
Act. băncei de creditŭ ung.	276.50
Act. băncei de creditŭ austr.	282.25
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.99
Napoleon-d'orĭ	10.08
Mărcĭ 100 împ. germ.	62.55
Londra 10 Livres sterlinge	127.50

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 30 Martie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	91—	91 1/2
Renta rom. amort. (5%)	95 1/2	96—
» convert. (6%)	85 1/2	86—
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	35—	36—
Credit fonc. rural (7%)	102 1/2	103—
» „ „ (5%)	86 1/4	86 3/4
» » urban (7%)	98 3/4	99 1/4
» » » (6%)	92 1/4	93—
» » » (5%)	81—	82 1/2
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	17.25	17.75
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 13 Aprilie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.49	Vênd.	8.51
Argint românesc	»	8.44	»	8.48
Napoleon-d'orĭ	»	10.00	»	10 05 1/2
Lire turcescĭ	»	11.41	»	11.44
Imperialĭ	»	10.41	»	10.44
Galbenĭ	»	5.93	»	5.97
Scrisurile fonc. »Albina» 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	112.—	»	113.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Nr. 1665/87.

Publicaţiune.

Din incidentulŭ multorŭ periclitărĭ, se dispune pe temeiulŭ §. 20 alŭ statutului pentru birjarĭ, şi mai cu sémă în interesulŭ ordinei şi siguranţei publice, ca de aci înainte, nu numai trăsurile birjarilorŭ, déră şi acele ale privaţilorŭ, în decursulŭ mânărei lorŭ atâtŭ în oraşŭ câtŭ şi în suburbii, sĕ fiă provĕdute cu felinare (lămpaşe) aprinse, pe timpulŭ câtŭ suntŭ aprinse felinarele publice.

Braşovŭ, 5 Martie 1887.

1—3 *Căpitănatulŭ orăşenescŭ.*

Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularitățĭ la primirea diarului onor. abonaţĭ suntŭ rugaţĭ a ne încunosciinţa imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze *ADMINISTR. „GAZ. TRANS"*

TARIFA
anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.
Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ		50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ	—	—	—	—
	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra	11.29	—	9.19	—
	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Cluşiu	5.30	—	5.56	—
	—	6.03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezŏ-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	—
Cluşiu	—	10.28	5.26	6.43	—
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1.06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2.35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mică	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ	9.21	—	—	—	9.15
	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ	—	—	—	—	—
	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8.42	—	4.52
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9. 8	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	—
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	—
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6 4[illegible]
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12 42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ